

שאלון 022282, חלק ה-30% לנבחני משנה ואקסטרניים מועדי תש"ף

חלוקת הנושאים על פי פרקי הבגרות:

פרק ראשון בבחינת הבגרות

3. נאציזם, אנטישמיות, מלחמת העולם השנייה והשואה

חלק ראשון: 1933-1939

- א. האידיאולוגיה הנאצית, כולל האנטישמיות המודרנית בגלגולה הנאצי ומרכזיות השאלה היהודית באידאולוגיה זו.
- ב. הגורמים והנסיבות לעליית הנאצים לשלטון – ממפלגה שולית למפלגה הגדולה ביותר.
- ג. המעבר של גרמניה מדמוקרטיה לנאציזם (דרך בניית המשטר הנאצי כולל המדיניות כלפי היהודים).

חלק שני: ראשית מלחמת העולם השנייה עד מבצע ברברוסה (יוני 1941)

והמדיניות כלפי היהודים באזורי הכיבוש

- א. 'הסדר החדש' באירופה: הבהרת המושג והצעדים השונים שנקטו הנאצים כדי לקדם את הגשמתו.
- ג. יהודי פולין:

 1. המדיניות כלפי היהודים עד ריכוזם בגטאות.
מטרות מוצהרות להקמת הגטאות והסברים להקמתם; דרך ניהול הגטו ודרכי הפיקוח על הגטו; התפקידים שהוטלו על היודנראט ודרכי מימושם.
 2. תנאי החיים בגטו והשפעתם על הפרט, על המשפחה ועל החברה היהודית; דרכי ההתמודדות של היהודים בגטאות: הישרדות, 'קידוש החיים', ארגונים שפעלו בגטו, תנועות הנוער: מאפייני פעילותן.

פרק שני בבחינת הבגרות

חלק שלישי: המלחמה העולמית והפתרון הסופי מקיץ 1941 ועד כניעת גרמניה

ויפן בשנת 1945

- ב. הקשר בין תחילת ההרג ההמוני של היהודים למלחמה בברית המועצות
- ג. השלבים בביצוע 'הפתרון הסופי'
- ד. ועידת ואנזה – נציגי הרשויות שהוזמנו, הנושאים שהועלו בישיבה, מטרות כינוס הוועידה ומקומה בתהליך ביצוע 'הפתרון הסופי'.
- ה. דילמות ודרכי התמודדות של היודנראטים בגטאות במזרח אירופה בזמן ביצוע 'הפתרון הסופי'.
- ו. דרכי הלחימה של היהודים בזמן ביצוע 'הפתרון הסופי':
 1. המרד בגטאות – מי היו המורדים, מטרות המרד, קשיי ההתארגנות, לבטים ודילמות של המורדים; ייחודו של המרד בגטאות ורשה לעומת מרידות בגטאות אחרים.
 4. לוחמים יהודים בצבאות בעלות הברית.
 - י. יחס האוכלוסייה בארצות הכיבוש באירופה ליהודים בזמן ביצוע 'הפתרון הסופי':
 1. 'הרוב הדומם', משתפי פעולה, המעטים שהסתכנו בניסיונם להציל יהודים.
 2. חסידי אומות עולם – הגדרת התואר, מניעים, דפוסי עזרה והצלה.

מבנה הבחינה:

בבחינה 6 שאלות, 3 בכל פרק.
על הנבחן לענות על אחת מכל פרק. לכל שאלה 50 נקודות.

נאציזם, אנטישמיות, מלחמת העולם השנייה והשואה

חלק ראשון: 1933-1939

3 - חלק ראשון – א'

האידיאולוגיה הנאצית

מוקדי הלימוד:

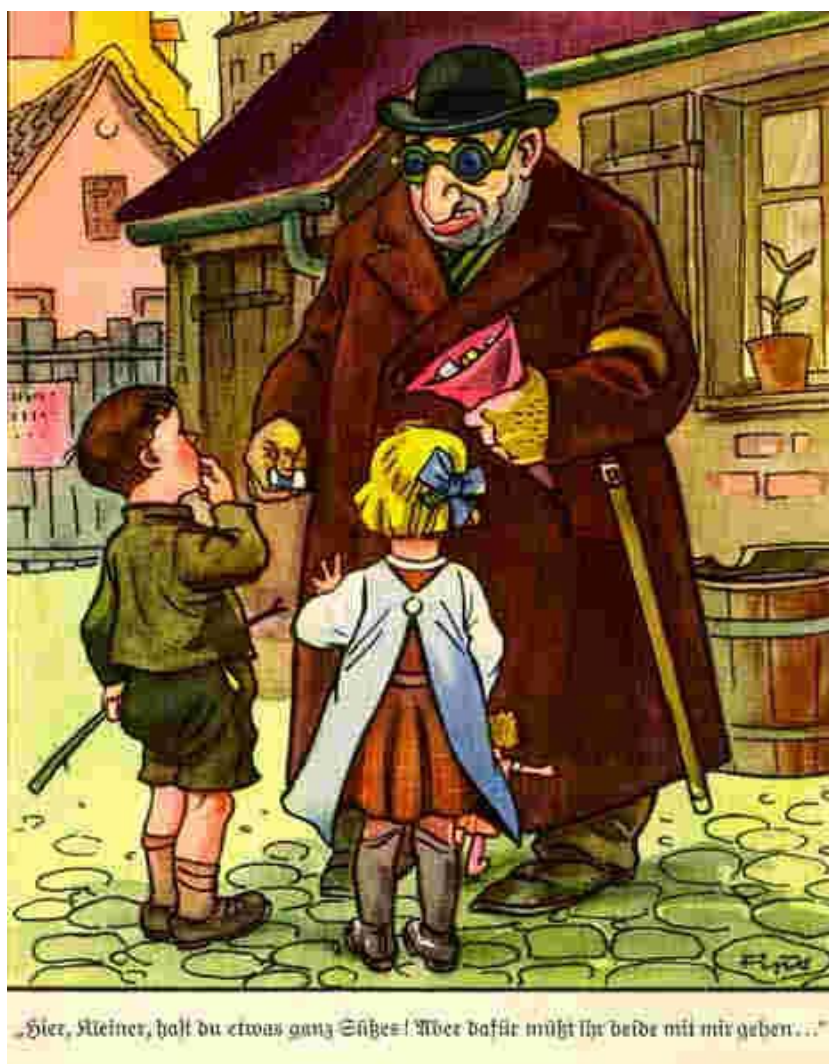
- עיקרי האידיאולוגיה הנאצית – יש להבהיר שאידיאולוגיה זו מכוונת ליצירת תמונת עולם שלמה הכוללת סיבות להתהוות הדברים, הסבר לליקויי ההווה ותמונת עתיד מושלמת.
- תורת הגזע.
- דימוי היהודי באנטישמיות הנאצית - הנאצים עשו שימוש בדימויים אנטישמיים קודמים תוך שהם מעצימים אותם ומעניקים להם מרכזיות חסרת תקדים. הם התנו את יצירת 'הסדר החדש', אותו רצו לממש, במציאת פתרון ל'בעיה היהודית'. (מומלץ לקרוא את צוואתו של היטלר לפני התאבדותו מתוך **השואה בתיעוד**, מסמך מס' 64).
- מקומו של המנהיג – 'הפיהרר פרנציפ'.
- מרחב המחיה
- התנגדות לתיאוריות שעמדו בבסיס המשטר הדמוקרטי והקומוניסטי. תיאוריות אלה הוצגו כביטוי לניווט וחולשה וכמכשול בפני בניית 'הסדר החדש' אותו ניסו הנאצים לקדם.

לדיון:

כיצד מבטאים עקרונות האידיאולוגיה הנאצית את התפיסה הטוטליטרית?

לקריאה נוספת:

- דן מכמן, **בימי שואה ופקודה: בין שנאת ישראל לאנטישמיות**, האוניברסיטה הפתוחה, 1983, יחידה 2, עמ' 74-118.
- יחיעם וייץ, **בימי שואה ופקודה: עליית הנאצים**, האוניברסיטה הפתוחה, 1983, יחידה 3, עמ' 104-118.
- מיכאל ירון, **הוראת נושא השואה בשעורי היסטוריה בחטיבה עליונה**, יד ושם, 2004, עמ' 10-19.

תמונה מתוך 'פטריות הרעל' *Der Giftpilz*, ספר התעמולה הארסי והאנטישמי שכתב שטרייכר. כל ציור לווה בסיפור לילדים. במקרה זה – היהודי מפתה את הילדים הגרמנים התמימים באמצעות סוכריות.

הגורמים והנסיבות לעליית הנאצים לשלטון

מוקדי הלימוד:

- הגורמים המסבירים את התחזקות המפלגה הנאצית (תוצאות מלחמת העולם הראשונה והסכמי ורסי, חולשת רפובליקת ויימאר, פעילות המפלגה הנאצית, המשברים הכלכליים התכופים, הפחד מהקומוניזם).
- הנסיבות שהובילו למינוי היטלר לקנצלר.

לדיון:

מדוע לא הצליחה רפובליקת ויימאר להגן על עצמה מול הנאצים?

לקריאה נוספת:

איאן קרשו, היטלר, היבריס 1889-1936, עם עובד, תל אביב, 2003, עמ' 275-391.

3 - חלק ראשון – ג'

המעבר של גרמניה מדמוקרטיה לנאציזם

מוקדי הלימוד:

שיעורים 1-3 – ממינוי היטלר לקנצלר ועד לפרסום חוקי נירנברג (ינואר 1933-ספטמבר 1935)

בשלב זה התמקדו פעולות הנאצים בעיקר בתחומים העיקריים הבאים:

- **צווים וחקיקה - מבחר מדגים** מהצעדים הבאים: בחירות חוזרות ונשנות לרייכסטאג, ביטול זכויות אדם רבות באמצעות פקודות לשעת חירום, חוק ההסמכה, פיזור האיגודים המקצועיים והקמת 'חזית העבודה', חרם על חנויות ועסקים יהודיים, החוק בדבר החזרת הפקידות המקצועית על כנה, חוק פיזור המפלגות, תהליך ההאחדה, גיוס חובה וחיוב בשבועת נאמנות לפיהרר, ההסכמים עם הכנסיות הנוצריות.
- **תעמולה, חינוך ותרבות - מבחר מדגים** מהצעדים הבאים: תלית העיתון 'דר שטירמר' מדי שבוע על לוחות המודעות בכל הפינות בערים ובעיירות קטנות ובכלי תחבורה ציבוריים, שילוט אנטישמי ברחובות ובדרכים, איסור על כניסת יהודים למקומות שונים, סרטי תעמולה, תהלוכות ביום ומצעדי לפידים בלילה, שינויים בתוכני הלימוד והדפסת

כל הזכויות שמורות למשרד החינוך. אין לעשות שימוש מסחרי בחומר זה בלא אישור בכתב ממפמ"ר היסטוריה, ד"ר אורנה כץ אתר

ספרי לימוד חדשים התואמים את המסרים האידיאולוגיים, החלפת מנהלים וצוותי מורים בחלק מבתי הספר, הקמת מסגרות נוער של המפלגה הנאצית, סמלי המפלגה הפכו לסמלי המדינה ומועל היד היה לברכה מוסכמת בין בני אדם, שידורי רדיו תכופים של נאומי גבלס.

- **טרור והפעלת כוח - מבחר** מהצעדים הבאים: שריפת הרייכסטאג והכרזה על מצב חירום, שריפת הספרים, מאסרים שרירותיים של פעילים פוליטיים המזוהים כרפובליקנים, סוציאליסטים, קומוניסטים, הקמת מחנות ריכוז, דכאו וסקסנהאוזן.
- **ליל הסכינים הארוכות, עיצוב המשטר הנאצי** - בחירת היטלר בשיתוף פעולה עם התעשיינים והצבא, תוך העצמת ארגון ה-ס.ס.

שיעורים 4-5 – חוקי נירנברג, ספטמבר 1935 והחרפת הצעדים נגד היהודים

- תוכנם של חוקי נירנברג.
- משמעותם מהיבט בניית המשטר הנאצי ומההיבט היהודי. (עם קבלת חוקי נירנברג הפכה תורת הגזע ממצע מפלגתי לחוק המדינה המחייב שעל פיו נקבע מי יכול להיות אזרח במדינה הנאצית הנבנית. חוקי נירנברג שללו את זכות היהודים לאזרחות וסללו את הדרך להפרדה בין יהודים לארים).
- החרפת הפגיעה ביהודים (ריבוי צווים והגבלות על היהודים, תוך הוצאתם ממעגלי הכלכלה, החברה והתרבות בגרמניה. פגיעות פיסיות והרס בתי כנסת כמעוז וסמל ליהודים – ליל הבדולח. מעצרים ושליחת יהודים למחנות ריכוז בשל יהדותם. הגירה כפויה. שינויים ארגוניים הכוללים האדרת מנגנוני פיקוח המטפלים ביהודים וריכוזם בידי מחלקות ה-S.S. סימון דרכוני יהודים והוספת השמות שרה וישראל לשמות המקוריים. ביטול המעמד המשפטי של הקהילות היהודיות).

- חשוב להדגיש בסיכום או במהלך הוראת הנושא, את מאפייני המעבר מדמוקרטיה לנאציזם: בנייה הדרגתית על בסיס קיים. כוחות מרכזיים בחברה כגון הצבא, הבורגנות והתעשיינים, המעמד האקדמי-האינטלקטואלי, התאימו עצמם בהדרגה ופעלו על פי 'כללי המשחק' החדשים.

לדיון: תהליך המעבר של גרמניה מדמוקרטיה למשטר טוטליטרי נאצי נעשה בשני מישורים בעת ובעונה אחת – עיצוב המדינה (מוסדות השלטון) והשנייה – "גיוס" תמיכת הציבור הגרמני. כיצד בוצע תהליך זה בשני המישורים?

כל הזכויות שמורות למשרד החינוך. אין לעשות שימוש מסחרי היסטוריה, ד"ר אורנה כץ

לקריאה נוספת:

שאול פרידלנדר, **גרמניה הנאצית והיהודים: שנות הרדיפות, 1933-1939**, עם עובד, 1989
יחיעם וייץ, **בימי שואה ופקודה: עליית הנאצים**, האוניברסיטה הפתוחה, יחידה 3, 1984, עמ' 156-104.

גיליון דר שטירמר מ-1934. בתחתית כל גיליון צוין – 'היהודים הם אסוננו'.

http://www1.yadvashem.org/odot_pdf/Microsoft%20Word%20-%20407.pdf

כרזת תעמולה לאאוגנטיקה - השבחת בני אדם
באמצעות רבייה סלקטיבית במטרה לשפר את הגזע
האנושי (ובמקרה זה - הארי), ולהעלים את 'הבלתי
ראויים'.

חלק שני: מראשית מלחמת העולם השנייה עד מבצע ברברוסה (יוני 1941)

והמדיניות כלפי היהודים באזורי הכיבוש

3 - חלק שני - ב'

'הסדר החדש' באירופה

מוקדי הלימוד:

- מהו 'הסדר החדש'? (הסדר הכלכלי-תרבותי-פוליטי שביקשו הנאצים לעצב בשטחי שלטונם. הסדר נועד לממש את האידיאולוגיה הנאצית במלואה, תוך בניית עולם התואם את מדרג תורת הגזע הנאצית).
- ביטויי המדרג הגזעי ביחס הנאצים לאוכלוסייה בארצות הכיבוש (השוני בין מזרח אירופה ומערבה), הניסיונות לשמור על טוהר הגזע הארי בגרמניה.
- היחס לצוענים והיחס הייחודי ליהודים. (בסעיף זה אין להתייחס בהרחבה לתוכנית האותנזיה, לשואת היהודים ולגורלם של הצוענים).

לדיון:

מה היו המטרות של 'הסדר החדש' וכיצד מבטא יישום מדיניות זו את עקרונות האידיאולוגיה הנאצית?

3 - חלק שני - ג'

יהודי פולין

מוקדי הלימוד:

ג. 1. המדיניות כלפי יהודי פולין:

- המדיניות כלפי היהודים בפולין עד לריכוזם בגטאות (צעדים שנועדו להפריד בין היהודים לבין האוכלוסייה המקומית הלא-יהודית, פגיעה במוסדות תרבות ודת יהודיים. הרס הקיום הכלכלי של היהודים. חטיפות לעבודות כפיה. פגיעות והתעללויות. מינוי יודנראטים בחלק מהערים). מה היו מטרות הנאצים במדיניותם?

- השפעת הכיבוש הנאצי על חיי היהודים בפולין (תוך חודש מצאו עצמם היהודים מפוצלים בין מסגרות שלטון שונות כשלכל שלטון הייתה מדיניות שונה כלפיהם – החלק שסופח לברית המועצות, האזור שנועד להיות מסופח לרייך לאחר המלחמה ואזור הכיבוש, ה'גנרל גוברנמן'). מטרות מוצהרות והסברים להקמת הגטאות. תהליך הקמת הגטו, דרך ניהול הגטו ודרכי הפיקוח עליו.

ג. 2. החיים בגטו:

- תנאי החיים בגטו (הצפיפות, הרעב ומקורות התעסוקה).
- השפעת תנאי החיים על הפרט, על המשפחה ועל החברה היהודית.
- דרכי ההתמודדות של היהודים בגטאות (הישרדות. קידוש החיים. פעילות ארגונים שונים לעזרה הדדית. מאפייני פעילות תנועות הנוער – 'היינו שם אך לא חיינו שם'. כיצד ביצעו היודנראטים את התפקידים והגזרות שנכפו עליהם, ודרך ניהולם את הגטו).

לקריאה נוספת:

- דן מכמן ויחיעם וייץ, **בימי שואה ופקודה**, האוניברסיטה הפתוחה, יחידה 11, 1984, עמ' 19-60.
- דן מכמן, **בימי שואה ופקודה**, האוניברסיטה הפתוחה, יחידה 10, 1984, עמ' 53-117.
- דן מכמן, **בימי שואה ופקודה**, האוניברסיטה הפתוחה, יחידה 7, עמ' 17-30.
- דן מכמן, **הגטאות היהודיים בימי השואה: כיצד התהוו ומדוע?**, יד ושם, תשס"ח.
- מיכאל ירון, **הוראת השואה בשיעורי ההיסטוריה בחטיבה העליונה**, יד ושם, 2004, עמ' 46-52.

חלק שלישי: המלחמה העולמית והפתרון הסופי מקיץ 1941 עד כניעת

גרמניה ויפן בשנת 1945

3 - חלק שלישי - א' + ב'

הקשר בין תחילת ההרג ההמוני למלחמה בבריה"מ

מוקדי הלימוד:

- הגורמים לפלישת גרמניה לברית המועצות.
 - מבצע ברברוסה כנקודת מפנה במלחמת העולם השנייה.
 - הקשר בין תחילת ההרג ההמוני של היהודים למלחמה בברית המועצות
- כל הזכויות שמורות למשרד החינוך. אין לעשות שימוש מסחרי בחומר זה בלא אישור בכתב ממפמ"ר היסטוריה, ד"ר אורנה כץ אתר**

לקריאה נוספת:

אלי צור, **מלחמת העולם השנייה: המלחמה ששינתה את פני העולם**, משרד החינוך, ירושלים, 1995, עמ' 49-64.

"מבצע ברברוסה: כיבוש ברית המועצות וראשית השמדת היהודים", יד ושם בשיתוף עם מט"ח:

<http://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=15569>

ג' פ' צ' פולר, **מלחמת העולם השנייה**, מערכות, תל אביב, 1987, עמ' 113-118.

כריסטופר ר' בראונינג, **הדרך אל הפתרון הסופי: התפתחות המדיניות הנאצית כלפי היהודים ספטמבר 1939-מרס 1942**, יד ושם, ירושלים, 2004, עמ' 272-281.

פרופ' שאול פרידלנדר, **הרצאה מצולמת**, "הבעיה היהודית במלחמת העולם השנייה":

<http://www.youtube.com/watch?v=iX20QptJtxQ>

שאול פרידלנדר, **שנות השמדה, 1939-1945: גרמניה הנאצית והיהודים**, עם עובד, ירושלים, 2009, עמ' 207-263.

מיכאל ירון, **הוראת השואה בשיעורי ההיסטוריה בחטיבה העליונה**, יד ושם, 2004, עמ' 61-62.

סרטים:

סדרת תמונות מהתקיפה: <http://www.mikebuckstudios.com/quest.htm>

טורה טורה טורה, 1970.

מחסני התחמושת הקדמיים של USS Arizona BB-39 מתפוצצים לאחר פגיעת פצצה יפנית

תמונת חיל הים האמריקני. ויקיפדיה.

כל הזכויות שמורות למשרד החינוך. אין לעשות שימוש מסחרי בחומר זה בלא אישור בכתב ממפמ"ר היסטוריה, ד"ר אורנה כץ אתר

3 – חלק שלישי – ג'

השלבים בביצוע הפתרון הסופי

מוקדי הלימוד:

- השלב הראשון: בורות הירי - הרצח בוצע בסמוך למקום מושבם של היהודים ובשטחים שנכבשו במהלך מבצע ברברוסה.
- השלב השני: הקמת מחנה ההשמדה חלמנו והבאת היהודים אליו.
- השלב השלישי: מבצע ריינהארד – הקמת מחנות ההשמדה בלז'ץ, סוביבור וטרבלינקה – הבאת יהודי פולין ומדינות נוספות.
- השלב הרביעי: הקמת מתקני ההשמדה ההמוניים במחנות מיידנק ואושוויץ והבאת כלל יהודי אירופה.
- צעדות המוות.

לקריאה נוספת:

מיכאל ירון, הוראת השואה בשיעורי ההיסטוריה בחטיבה העליונה, יד ושם, 2004, עמ' 61-65, 68-69.

3 - חלק שלישי - ד'

ועידת ואנזה

מוקדי הלימוד:

- מה היו מטרות כינוס הועידה? **יש להדגיש שהועידה לא נועדה להחליט על 'הפתרון הסופי', שכן ההחלטה התקבלה קודם לכן, והביצוע כבר החל.**
- מיהם נציגי הרשויות שהשתתפו בוועידת ואנזה? **(הנבחרים אינם נדרשים לדעת את שמות המשתתפים).**
- מהם הנושאים שעלו במהלך הועידה, כעולה מהפרוטוקול?

כל הזכויות שמורות למשרד החינוך. אין לעשות שימוש מסחרי בחומר זה בלא אישור בכתב ממפמ"ר היסטוריה, ד"ר אורנה כץ אתר

- מה ניתן ללמוד מפרוטוקול הוועידה על הטוטליות של הפתרון הסופי?

לקריאה נוספת:

פרוטוקול הוועידה בתוך: **שואה בתיעוד**, יד ושם, ירושלים, עמ' 198-208.

דן מכמן, **בימי שואה ופקודה: רצח היהודים: הוגיו, מבצעיו, שלביו**, האוניברסיטה הפתוחה, תל אביב, 1985, יחידה 7, עמ' 97-107

מתוך פרוטוקול הוועידה

מיכאל ירון, **הוראת השואה בשיעורי ההיסטוריה בחטיבה העליונה**, יד ושם, 2004, עמ' 65-67.

לוי איתמר, **שלומית לך, הנדון: השמדה, ועידת ואנזה והפתרון הסופי**, מודן, 2012.

מתוך פרוטוקול הוועידה

Land	Zahl
A. Altreich	131.800
Ostmark	43.700
Ostgebiete	420.000
Generalgouvernement	2.284.000
Bialystok	400.000
Protektorat Böhmen und Mähren	74.200
Danland - judenfrei -	
Lettland	3.500
Litauen	34.000
Belgien	43.000
Dänemark	5.600
Frankreich / Besetztes Gebiet	165.000
Unbesetztes Gebiet	700.000
Griechenland	69.600
Niederlande	160.000
Norwegen	1.300
B. Bulgarien	48.000
England	370.000
Finnland	2.300
Irland	4.000
Italien einschl. Sardinien	58.000
Albanien	200
Kroatien	40.000
Portugal	3.000
Rumänien einschl. Bessarabien	342.000
Schweden	8.000
Schweiz	18.000
Serbien	10.000
Slowakei	88.000
Spanien	6.000
Türkei (europ. Teil)	25.500
Ungarn	742.800
UdSSR	5.000.000
Ukraine	2.994.684
Weißrussland einschl. Bialystok	446.484
Zusammen: Über	11.000.000

3 - חלק שלישי - ה'

דילמות ודרכי התמודדות של היודנראטים בגטאות במזרח אירופה בזמן

ביצוע 'הפתרון הסופי'

מוקדי הלימוד:

רצוי להדגיש מדוע התקשו יהודים שחיו בגטאות לתפוס שמדובר היה במדיניות של השמדה טוטלית?

הדילמות העיקריות:

- דילמת השילוחים – האם וכיצד לבצע את הוראות הגרמנים? במידה וכן – האם לנהל מדיניות שתציל לפחות חלק מתושבי הגטו? את מי? האם לשתף את אוכלוסיית הגטו במידע על מדיניות ההשמדה הנאצית?

כל הזכויות שמורות למשרד החינוך. אין לעשות שימוש מסחרי בחומר זה בלא אישור בכתב ממפמ"ר היסטוריה, ד"ר אורנה כץ אתר

- יחס חברי היודנראט למחתרות.
- האם להיענות ליוזמות להפוך את הגטו ליצרני בעיני הנאצים, כדרך להצלה או לדחיית ביצוע פינוי הגטו?

לדיון:

כיצד התמודדו ראשי היודנראטים עם המתח שבין ההכרח לבצע את הוראות השלטון הנאצי, לבין רצונם להציל כמה שיותר מאחיהם?

לקריאה נוספת

א' כרמון, **השואה**, תל, ירושלים, תשמ"א, חלק ב'. עמ' 125-162.

יהודה באואר, **תגובות בעת השואה: ניסיונות עמידה, התנגדות, הצלה**, האוניברסיטה המשודרת, תל אביב, 1983, פרק י"ג.

מיכאל ירון, **הוראת השואה בשיעורי ההיסטוריה בחטיבה העליונה**, יד ושם, 2004, עמ' 71-75.

יצחק ארד, ישראל גוטמן ואברהם מרגליות עורכים, **השואה בתיעוד: מבחר תעודות על חורבן יהודי גרמניה ואוסטריה, פולין וברית המועצות**, יד ושם, תשל"ח, מסמך מס' 100, 101, 109, 111, 118, 121, 165, 188, 192, 193, 194, 195, (מגוון תעודות מגטאות לודג', וילנה, ביאליסטוק, שבלי, ורשה וקובנה).

3 - חלק שלישי - ו' 1

המרד בגטאות

מוקדי הלימוד:

- ניתוח הקריאה למרד – הכרוז של אבא קובנר (מסמך מס' 185 **בהשואה בתיעוד**).
- ההסברים לעובדה שחברי תנועות הנוער היו הראשונים להבין שמדיניות גרמניה היא השמדה טוטלית.
- מאפייני המרד בגטו וקשייו.
- לבטים ודילמות של המורדים.
- מטרות המרד.

- ייחודו של מרד גטו ורשה בהשוואה למרידות שהתרחשו בגטאות אחרים.

לדיון:

מדוע דווקא חברי תנועות הנוער הם שהובילו את דרך ההתנגדות האקטיבית?

לקריאה נוספת:

יהודה באואר, **תגובות בעת השואה: ניסיונות עמידה, התנגדות, הצלה**, האוניברסיטה

גטו ורשה בעת המרד, ויקיפדיה

המשודרת, 1983, עמ' 92-112.

יהודה באואר, **השואה: היבטים היסטוריים**, מורשת וספריית הפועלים, 1984, עמ' 118-133.

מיכאל ירון, **הוראת השואה בשעורי היסטוריה בחטיבה העליונה**, יד ושם, 2004, עמ' 74-78.

התנגדות יהודית בשואה, **בשביל הזיכרון** 10 (דצמבר 2011)

משה ארנס, **דגלים מעל הגטו: סיפורו של מרד גטו ורשה**, ידיעות ספרים, 2009.

3 – חלק שלישי ו' 4

לוחמים יהודיים בצבאות בעלות הברית

מוקדי הלימוד:

- היקף התופעה (מיליון חיילים יהודים בכלל צבאות בעלות הברית), הצבאות אליהם הצטרפו.
- הסבר למניעי ההצטרפות לצבאות השונים.
- תרומת הלוחמים היהודים וחשיבות פעילותם.

כל הזכויות שמורות למשרד החינוך. אין לעשות שימוש מסחרי בחומר זה בלא אישור בכתב ממפמ"ר היסטוריה, ד"ר אורנה כץ אתר

לקריאה נוספת:

אתר מוזיאון הלוחם היהודי במלחמת העולם השנייה :

http://www.jwmww2.org/show_item.asp?levelId=48052

י. גורי, "יהודים בצבא האדום במלחמת העולם השנייה, בתוך, יהודה סלוצקי ומרדכי קפלן (ע),
חיילים יהודים בצבאות אירופה. מערכות, עמ' 135-148.

בני מיכלסון, "חיילים יהודים בצבא פולין במלחמת העולם השנייה", שריון, עמותת יד לשרון
(33), אוקטובר 2009, עמ' 16-23 :

http://www.yadlashiryon.com/vf/ib_items/164/shiryon33.pdf

3 - חלק שלישי - י' 1

יחס האוכלוסייה בארצות הכיבוש הנאצי: 'הרוב הדומם', משתפי פעולה, המצילים

מוקדי הלימוד:

- הגורמים שהשפיעו על יחס האוכלוסייה המקומית כלפי היהודים (עוצמת שלטון הכיבוש הנאצי, קיום מחתרות אנטי-נאציות בקרב האוכלוסייה, גורמים גיאוגרפיים, מספר היהודים ופיזורם הגיאוגרפי, דימוי החברה והמשטר, היחס ליהודים לפני הכיבוש הנאצי).

- ניתן להצביע על שלושה דפוסי התייחסות :

כל הזכויות שמורות למשרד החינוך. אין לעשות שימוש מסחרי בחומר זה בלא אישור היסטוריה, ד"ר אורנה כץ אתר

הרוב הדומם, העומדים מן הצד - ההסברים לתופעה

המעטים שסיכנו עצמם על מנת להציל יהודים. (פירוט מוקדי הלימוד – בסעיף הבא).

3 - חלק שלישי - י' 2

חסידי אומות עולם

מוקדי הלימוד:

- הגדרת התואר חסידי אומות עולם
- מניעי המצילים והדילמות מולן עמדו.
- דפוסי עזרה והצלה
- דוגמא – סיפור אישי של חסיד אומות עולם.

לקריאה נוספת:

מרדכי פלדיאל, **כל המקיים נפש אחת: חסידי אומות עולם וייחודם**, יד ושם, 1992.

דרכונו של סבי¹, אריך פלדמן, שהונפק בווינה. על הדרכון הוטבעה אשרת הגירה לסיין שהונפקה על ידי חה פנגשאן, דיפלומט סיני שפעל תוך סיכון עצמי ובניגוד להוראות ממשלתו. האשרה הייתה תנאי שהציבו הנאצים להגירה מאוסטריה, והנפקת אשרות אלה הצילה אלפים מיהודי וינה. על פעילות זו זכה חה פנגשאן לתואר חסיד אומות עולם. שימו לב - על הדרכון מופיע הסימון הברור J כאות ליהדותו של בעל הדרכון. כמו כן, במסגרת 'חוק השמות', הוסף השם ישראל לשמו המקורי.

¹ ד"ר אורנה כץ אתר, מפמ"ר היסטוריה